

طرح تعویض اخم با لبخند

مجموعه کاریکلماتور، کوتاه نوشت و کارتون با موضوع پیشگیری از اعتیاد

نویسنده: مهدی فرج‌اللهی

کارتونیست: آیدین ارجمندی

مجری طرح: محمدعلی زکریایی

جامعه معاصر

تهران: خیابان ولی عصر (عج)، خیابان بزرگمهر، خیابان سرپرست جنوبی، شماره ۹

تلفن: ۶۶۹۷۲۱۱۱

طرح تعویض اخم با لبخند

مجموعه کاریکلماتور، کوتاه نوشت و کارتون با موضوع پیشگیری از اعتیاد

- مبری طرح: محمدعلی زکریایی • نویسنده: مهدی فرج‌اللهی • کارتونیست: آیدین ارجمندی • روح جلد: سپهر علی‌محمدلو • ناظران محتوایی: دکتر مهدی حسین‌زاده فرمی، مهدی خلیلی، سید علی‌رضا غیاثوند • به سفارش: اداره کل فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری • مدیر هنری: اداره هنری جامعه معاصر • ویراستار: مهدی زکریایی
- ناشر: انتشارات جامعه معاصر • چاپ و صحافی: باران • نوبت چاپ: اول ۱۳۹۵
- شمارگان: ۵۲۰۰ جلد • قیمت: ۱۳۰۰۰ ریال • شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۲۹۷۷-۷۰-۳
- همه حقوق چاپ و نشر این اثر محفوظ است.

شابک	۹۷۸-۹۶۴-۲۹۷۷-۷۰-۳
شماره کتابشناسی ملی	۴۱۶۷۱۸۷
عنوان و نام پدیدآورنده	طرح تعویض اخم با لبخند: مجموعه کاریکلماتور، کوتاه نوشت و کارتون با موضوع پیشگیری از اعتیاد / مبری طرح محمدعلی زکریایی؛ نویسنده: مهدی فرج‌اللهی؛ کارتونیست: آیدین ارجمندی تهران: جامعه معاصر، ۱۳۹۴
مشخصات نشر	۹۰ ص: مصور (رنگی) ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س. م.
مشخصات ظاهری	بالای عنوان: نوشدارو این بار قبل از مرگ سهراب
یادداشت	مجموعه کاریکلماتور، کوتاه نوشت و کارتون با موضوع پیشگیری از اعتیاد
عنوان دیگر	نوشدارو این بار قبل از مرگ سهراب
عنوان دیگر	پیشگیری از اعتیاد - کاریکاتورها و کارتون ها
موضوع	اعتیاد - پیشگیری
موضوع	کاریکلماتور - ایران
موضوع	طنز فارسی - قرن ۱۴
موضوع	۳۶۲/۲۹
رده‌بندی دیویی	۱۳۹۴ ط ۴۲ ف / ۷۵۸۰۱ H
رده‌بندی کنگره	فرج‌اللهی، مهدی
سرشناسنامه	زکریایی، محمدعلی، ۱۳۴۷
شناسه افزوده	ارجمندی، آیدین، ۱۳۶۷، تصویرگر
شناسه افزوده	فیبا
وضعیت فهرست نویسی	

به نام خدا

یادداشت

یکی از بزرگ‌ترین تراژدی‌های فرهنگ و تمدن بشری، بی‌تردید داستان کشته شدن سهراب، پسر پهلوان نامدار ایرانی، رستم است؛ داستانی نمادین با بیانی نفوذناپذیر و غوش‌مدانده که کمان سهراب، قربانی ناآگاهی و کشته‌فقدان ارتباطی موثر بود و در این بین می‌توان نوشتار و بیان نمادینی از آگاهی و خردمندی نوع بشر تلقی نمود. بالین استمادی از پس این تراژدی اساطیری، چه بسیار سهراب‌ها که در این سپهر تاریخی آماج هجومی سخت قرار گرفتند و صد افسوس که نوشتارهای در مرگ می‌نشانست نقد عمر و جوانی را به آنها بازگرداند و بدین ترتیب اگر از منظری آسیب‌های اجتماعی را هجومی گسترده به جامعه بدانیم، بی‌تردید آگاهی و به‌یخت، نوشتاری است که می‌تواند افراد جامعه را از گزند این معضلات ایمن کند.

هنر به عنوان زبان مشترک جهانی و بیانی اعجاز‌گرفته، موثرترین شیوه پیام مطلوب خود را به ابناء بشر انتقال می‌دهد؛ هنر در عصر حاضر نه فقط به عنوان یک ابزار، که به مثابه شیوه زیستن و نگرشی لطیف به جهان هستی و معنوی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بر این اساس می‌تواند در خدمت افزایش کیفیت سبک زندگی اقشار مختلف جامعه بویژه جوانان و دانشجویان قرار گیرد. مجموعه «نوشتارو، این بار قبل از مرگ سهراب» بر آن است تا با دو رویکرد جدی با مقوله اعتیاد مواجه شود؛ نخست آنکه بهره‌گیری از تخصص هنرمندان دغدغه‌مند جهت انتقال پیام‌های مورد نظر به عنوان راهبردی موثر در مواجهه با معضلات اجتماعی مورد توجه قرار گرفته است که در این امر به جای به تصویر کشیدن جهانی مایوس، تیره و از هم گسیخته، تلاش شده است تا با نگاهی

لطیف، روشن و شوخ طبعانه جهانی رو به تعالی ترسیم گردد. دوم اینکه حرکت جمعی این هنرمندان و مشارکت در خلق این اثر در راستای توجه بیشتر به ذائقه قشر جوان امروز- این بار در مسئله پیشگیری از اعتیاد و وابستگی‌های ناسالم - می‌تواند گامی نوین در کاهش آسیب این پدیده شوم اجتماعی باشد؛ ضمن اینکه این گونه نگرش‌ها در ذات برنامه‌ها و اقدامات فرهنگی و اجتماعی با تاکید بر وجه ایجابی است.

مجرعه - حاضر که با عنوان «نوشدارو، این بار قبل از مرگ سهراب» به محضر شما ریزان ارائه می‌گردد با همکاری صمیمانه این مجموعه و تلاش هنرمندان جوان و فرهیخته‌ای است که با شناخت مقام و جایگاه دانشگاهیان و وقوف به اثرات مخرب اعتیاد فراهم آمده است و از این رهگذر افتخار همکاری با چهره‌های صاحب‌عرصه هنر و ادبیات این مرز و بوم و مورد توجه قشر دانشگاهی نیز حاصل گردید؛ به باب آقایان دکتر اسماعیل امینی، سعید بیابانکی، رضا ساکی، مهدی فرزانی و روح‌الله احمدی که در اینجا لازم می‌دانم از زحمات ایشان قدردانی نمایم. همین بر خود فرض می‌دانم از حمایت‌های مجدانه جناب آقای دکتر سید ضیاء هاشمی، معاون محترم فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، عرصه توسعه برنامه‌های اجتماعی و فرهنگی، مجری محترم طرح جناب آقای سید علی زکریایی و نیز اهتمام همکارانم آقایان دکتر مهدی حسین‌زاده فرمی، مهدی خلیلی و مجتبی رویتوند غیاثوند و سایر عزیزانی که زمینه‌ساز شکل‌گیری این حرکت شدند سپاسگزاری نمایم.

امید است ضمن تداوم این جریان و مشارکت هر چه بیشتر هنرمندان و اندیشمندان شاهد تعالی روز افزون محیط علمی، فرهنگی پر نشاط و عاری از هر آسیب در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی باشیم.

فضل‌الله ایرجی کجوری

مدیر کل فرهنگی و اجتماعی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

کاریکلماتور، رسانه برتر

می‌گویند آنجا که: با از گشتن باز می‌ماند، موسیقی آغاز می‌شود، من ادامه می‌دهم: و آنجا که هنر ادبیات و رسانه از گفتن باز می‌ماند، طنز آغاز می‌شود. طنز زبان دوم انسان معاصر است. آنجا که سخن جدی در قالب پند و اندرز موثر واقع نمی‌افتد، آنجا که زبان رسانه‌ها نارسا نیست، آنجا که تمام لغات برای گفتن واقعیت نارسا و ناکارآمد دیده می‌شود، اینجا است که طنز، غیر مستقیم می‌ایستد و مستقیم اثر می‌کند. به در می‌گوید و دیوار بشنود. هنر و ادبیات از دیرباز داروی شفابخش جوامع بشری بوده و آمد و رفت تاریخی دلپذیرتر گردد غم‌ها و شکست‌ها و حرمان آدمی قابل تحمل‌تر شود. هنر و ادبیات پیروزی اندیشه را مسلم می‌کند. حال اگر هنر و ادبیات به معجزه حیات بخش طنز آمیخته شود تمام گره‌های کور باز می‌شود و زندگی حلاوتی دگر پیدا می‌کند. امروزه روان‌شناسان و بزرگان حکمت و فلسفه به قدرت طنز پی برده‌اند و از انواع طنز کلامی و تصویری در رساندن پیام خود استفاده می‌کنند، با طنز، نرم و آرام به استخوان مصائب زندگی امروز نفوذ می‌کنند. طنز هر بخشنده و امریه و احکام خشک و بی‌احساس را با شیرینی ذاتی خود به نحو شگفت‌انگیزی تغییر می‌دهد و تاثیر خود را می‌گذارد. در تحقق شعار «پیشگیری آسان‌تر از

درمان است» نقش موثر طنز در تبلیغات و در پیشگیری انواع پدیده‌های مذموم اجتماعی و آموزش همگانی بیش از پیش شناخته شده است. داستان معروف ابن‌سینا در مداوای فرزند مالیخولیایی شاه، نمونه بارز تأثیر طنز در ادبیات فارسی است. شاهزاده‌ای که احساس می‌کرد گاو شده است و داروهایش را نمی‌خورد و آرزو داشت تا او را بکشند. ابن‌سینا در هیئت قصابی وارد می‌شود و پسر از معاینه گاو می‌گوید گاو لاغر است و قابل کشتن نیست، داروهای تو ویزم را بخورد چاق شود بعد او را بکشیم. با همین شگرد طنزآمیز بیمار به خوردن داروهای ابن‌سینا پرداخت و سلامتی خود را باز یافت.

طنز در مرحله پیشگیری تأثیر شگرف خود را در انیمیشن‌ها و کارتون‌های مربوط به بهداشت، صرف بهینه آب و برق و گاز و اعتیاد در تلویزیون به اثبات رسانده است. قدرت جادویی طنز مکتوب در انواع قالب‌های شعر و نثر و کاریکلماتور بر کسی نهاده نیست. نهادهای برنامه‌ریز برای معضلات اجتماعی، روانی، بهداشتی و ... بایست در اتال رفیع بحران روی طنز حساب ویژه‌ای باز کنند و باور کنند که طنز در هزاره‌ها می‌تواند موثر واقع افتد. از صدا و سیما گرفته تا هر تربیون تعلیمی که می‌خواهد به رستگاری انسان معاصر بپردازد طنز حرف اول را زده است. حتی در آموزه‌های جدی‌ترین مسائل اخلاقی را می‌توان با لعاب طنز ارائه داد. یکی از رموز موفقیت سخنرانی‌های استاد قرائتی استفاده به جا و استادانه از طنز کلامی است.

یکی از انواع طنزهای کلامی کاریکلماتور است. کاریکلماتور همان کاریکاتور کلمات است که اول بار به نوشته‌های پرویز شاپور توسط احمد شاملو اطلاق شد. کاریکلماتور تسلط نویسنده بر طنز است در این شکل از نوشتن. نویسنده طنزپرداز مهارت عجیبی در کوتاه‌نویسی و ایجاز دارد. او در کمترین کلمات بیشترین مفاهیم را می‌رساند. او با توجه به عصر دیجیتال و حوصله مخاطب امروز به اعجاز ایجاز توجه دارد، مثل طراح آرم، تمام مختصات و مفاهیم عالیّه را در یک سطر ارائه می‌دهد، گاه با بازی با کلمات، گاه با جابه‌جایی فصل‌ها، با وارونه کردن مفاهیم، آوردن ایهام و جناس و انواع صنایع ادبی عصاره

شگفت‌انگیزی از ادبیات به دست می‌دهد که خواندن و شنیدنش لذت خاصی در ذهن مخاطب می‌نشانند و پیام را دلیذر و تاثیر آن را ماندگار می‌کند. کاریکلماتور خود رسانه‌ای برتر است برای رساندن پیام و تبلیغ ایده‌ها و اهداف عالیه، اگر کاریکلماتور به طرح و کاریکاتور نیز آمیخته شود نور علی نور خواهد شد.

این مجموعه ترکیبی از کاریکلماتورهای دلیذر مهدی فرج‌اللهی و کاتوهای دلگشای آیدین ارجمندی است. این اثر می‌تواند بهترین اثر بولی در زمینه طنز کلامی و ترسیمی باشد و نمونه و سرمشق سایر نهادهای اجتماعی که تاثیر طار را در پیشرفت اهداف خود نشان بدهند. مهدی فرج‌اللهی پژوهشگر، خت‌نوش، کاریکلماتور در ایران است. وی با آگاهی وافر بر جایگاه کوتاه‌نویسی، اهداف پیشگیری، مهندسی اعتیاد را با کاریکلماتورهای جذاب خود به نحو زیبایی بیان کرده است. در تمام موارد وی به طور غیر مستقیم از عامل ویرانگر اعتیاد خبر می‌دهد. هنرمندانه زندگی پاک را برای فردای میهن آرزو می‌کند.

در همین مختصر ضمن ستایش از طنزها و تصویرهای ارزشمند این مجموعه که کار شایسته‌ای از هنرمند جوان، آیدین ارجمندی است از مسئولان طنز دوست و خوش‌فکر وزارت علوم که ارزش والی طنز را در پیام‌رسانی و پیشگیری می‌دانند و بر آن صحنه می‌گذارند سپاسگزار باشم و امیدوارم که انتشار این مجموعه سرآغاز نگرش نوین نهادهای دولتی و مردمی در طنز در پیام‌رسانی باشد و طنز شریف در توسعه فرهنگی ایران بزرگ نقاره‌ای ایفا نماید.

اکبر اکسیر